

Utbildningsinspektion i Hjoggböleskolan och Uppersjöbäckens skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5, årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Hjoggböleskolan och Uppersjöbäckens skola	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Hjoggböleskolan och Uppersjöbäckens skola och besökt skolorna den 26 och 27 februari, 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolorna intervjuades elever, rektorn, personal i förskoleklass och grundskolans årskurser samt föräldrar med barn i verksamheterna. Inspektörerna besökte

även lektioner i årskurserna och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Hjoggböleskolan och Uttersjöbäckens skola

Hjoggböleskolan	Antal barn
Förskoleklass	3
Grundskola	39
Skolbarnsomsorg	16

Uttersjöbäckens skola	Antal barn
Förskoleklass	5
Grundskola	19
Skolbarnsomsorg	16

Källa: Skolornas uppgifter.

Utbildningen vid Hjoggböleskolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1–5 samt integrerad skolbarnsomsorg. Den pedagogiska verksamheten bedrivs i förskoleklass, grundskola årskurserna 1–2, 3–4 och 5. Eleverna får undervisning i Bureskolan från årskurs 6.

Hjoggböleskolan ligger i västra Hjoggböle, en by belägen cirka 25 km sydväst om Skellefteå. Hjoggböleskolan saknar egen idrottshall och egna lokaler för slöjdundervisning. Undervisning i slöjd sker i Bureskolan då även eleverna använder idrottshallen som finns där.

Utbildningen vid Uttersjöbäckens skola omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1–6 samt integrerad skolbarnsomsorg. Den pedagogiska verksamheten bedrivs i åldersblandade klasser fördelat på förskoleklass, årskurserna 1–3 och 4–6.

Uttersjöbäckens skola ligger i byn Uttersjöbäcken, 45 km söder om Skellefteå. Skolan har egna lokaler för slöjdundervisning men saknar idrottshall. Vid vissa tillfällen använder skolan idrottshallen i Lövånger. Under inspektionsperioden fattades beslut om nedläggning av Uttersjöbäckens skola. Det innebär att eleverna från hösten 2008 får sin skolgång i Lövångerskolan.

Båda skolorna ligger naturskönt med tillgång till olika aktiviteter. Många elever åker skolskjuts.

Rektorns ansvarsområde omfattar ovanstående skolor med integrerade fritidshem, Stackgrönnanskolan och några förskolor samt dagbarnvårdare.

Bedömningar

Samlad bedömning

Hjoggböleskolan och Uttersjöbäckens skola arbetar aktivt och målinriktat med värdegrundsfrågor i den dagliga verksamheten. Trygghet och trivsel präglar klimatet mellan elever och mellan elever och personal. Alla elever blir sedda och skolorna genomför till stora delar anpassning av undervisningen.

En familjär stämning präglar Uttersjöbäckens skola, vilket är resultatet av ett målmedvetet arbete där eleverna känner ansvar för varandra och skolan. Skolan har också ett väl utvecklat arbete med att tydliggöra målen och eleverna har inflytande över lärandet och de ges möjlighet att forma och utveckla verksamheten.

Även vid Hjoggböleskolan pågår arbete med mål och bedömning som gett avtryck i verksamheten. I det arbetet är uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling viktig. Detta genomförs företrädesvis i ämnena svenska, matematik och engelska. Någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till kursplanernas krav i övriga ämnen genomförs inte. Inspektörerna bedömer att Hjoggböleskolan måste dokumentera och följa upp kunskapsutvecklingen i alla ämnen och relatera den till de nationella målen i årskurs 5.

Skolorna genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5. Vid Hjoggböleskolan finns dock elever som inte når målen i de nationella ämnesproven för årskurs 5. Det är viktigt att skolan säkerställer att alla elever ges möjlighet att nå målen och att elever i behov av särskilt stöd får stöd. Hjoggböleskolans tillgång till specialpedagogisk kompetens behöver tillgodoses.

Skolornas kvalitetsarbete och kvalitetsredovisningar, som i hög grad styrs av de kommunala så kallade styrkortet behöver utvecklas och tydligare omfatta de nationella målen.

Sammanfattningsvis visar de förbättringsinsatser som påtalas i denna rapport att rektorn i sitt resultatansvar särskilt bör arbeta vidare för att dokumentation, uppföljning och utvärdering genomförs systematiskt. I skolornas utvecklingsarbete kring exempelvis mål och bedömning bör rektorn även tydliggöra sitt pedagogiska ledningsansvar.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas vid Hjoggböleskolan.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Skolans kvalitetsredovisning motsvarar inte förordningens krav (3 – 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.)
- Det finns elever i behov av särskilt stöd i Hjoggböleskolan som inte får det stöd de har rätt till (5 kap. 4 § grundskoleförordningen).
- Skolan anordnar inte elevens val (2 kap. 19 – 20 §§ grundskoleförordningen).
- Eleverna ges inte förutsättningar att nå målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap samt i ämnet teknik (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser vid Hjoggböleskolan inom följande områden.

- Skolan bör tydliggöra utvärdering av elevernas kunskapsutveckling inom ramen för arbetspassen.
- Den specialpedagogiska kompetensen bör förbättras.
- Skolan bör förbättra informationen om alla ämnen vid utvecklingssamtalen.

- Elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas.
- Kvaliteten på åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Rektorn bör ta ett tydligt pedagogiskt ledningsansvar och förbättra resultatansvaret.

Kunskaper

Inspektörerna bedömer att förskoleklassens verksamhet i såväl Hjoggböleskolan som Uttersjöbäckens skola i huvudsak planeras och genomförs utifrån läroplanens syfte och ger eleverna förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger. Verksamheterna stimulerar barnens möjligheter till utveckling och lärande för fortsatt skolgång.

Skolorna genomför test i läsutveckling i årskurs 2 enligt den så kallade Skellefteamodellen. Hjoggböleskolans resultat visar exempelvis en förbättring från höst till vår under 2006/07 och en jämn fördelning i resultaten mellan flickor och pojkar.

Skolorna genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5. Då det är få elever blir det svårt att dra slutsatser på gruppnivå. Vid Hjoggböleskolan finns dock elever som inte når målen i de nationella ämnesproven för årskurs 5. Det är viktigt att skolan säkerställer att alla elever ges möjlighet att nå målen och att elever i behov av särskilt stöd får stöd.

I läroplanen framgår att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. En av förutsättningarna för detta arbete är att elevernas kunskapsresultat följs upp och utvärderas av lärarna. Förutom resultat från de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska i årskurs 5 finns ingen dokumentation och utvärdering av elevernas kunskaper. Inspektörerna bedömer att skolorna måste dokumentera och följa upp kunskapsutvecklingen i alla ämnen i relation till de nationella målen i årskurs 5. Denna dokumentation utgör sedan underlag för skolans utvärdering och analys av kunskapsresultaten i årskurs 5.

Inspektörerna ser positivt på skolornas utvecklingsarbete kring mål och bedömning och bedömer att skolorna är på god väg att utveckla bra redskap för att följa och stödja elevernas kunskapsutveckling. Verksamheten i Uttersjöbäckens skola arbetar i många avseenden tydligt efter målen där elevernas intressen och behov i hög grad tillgodoses.

Läraren ska fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Skolorna lämnar information i förväg inför utvecklingssamtal som genomförs en gång per termin. Eleverna bedömer vad de kan och behöver kunna ytterligare och de leder utvecklingssamtalen, vilket inspektörerna ser positivt på. Enligt intervjuer ges företrädesvis information om ämnena svenska, matematik, engelska och bild samt hur eleven fungerar socialt. Det är viktigt att elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen också följs och dokumenteras. Inspektörerna bedömer därför att Hjoggböleskolan bör förbättra informationen om alla ämnen vid utvecklingssamtalen. Skolan bör således i samtliga ämnen tydligt relatera undervisningen till de nationella målen.

Vid utvecklingssamtal ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Den individuella utvecklingsplanen ska vara framåtsyftande och bör ha sin utgångspunkt i mål att sträva mot i läroplanen och i kursplanerna.

Skolorna har upprättat individuella utvecklingsplaner (IUP) för alla elever. Kvaliteten på de IUP som inspektörerna tagit del bör dock förbättras. Skolorna bör tydliggöra sitt ansvar, förbättra de framåtsyftande målbeskrivningarna och tydligt relatera dem till de nationella målen. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen.

Skollagen föreskriver att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Vid inspektionstillfället saknar skolorna specialpedagogisk kompetens. Lärarna anpassar material och försöker finna lösningar för elevernas behov utifrån sin kompetens. Vid behov av psykolog eller kurator finns externt stöd att tillgå. Inspektörerna bedömer dock att vid Hjoggböleskolan finns elever i behov av särskilt stöd som inte får det stöd de behöver. Resultaten av de nationella ämnesproven visar också att några elever är i behov av särskilt stöd för att nå målen i dessa ämnen. Inspektörerna bedömer därför att de elever som är i behov av särskilt stöd ska få det stöd de behöver vid Hjoggböleskolan.

Rektorn ansvarar för att behov om särskilt stöd utreds, beslutar om åtgärder och ska se till att åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. Vid inspektionen framkommer att arbetet med att identifiera och utreda elevers behov av särskilt stöd samt att utarbeta och följa upp åtgärdsprogrammen i hög grad vilar på lärarna då skolorna saknar specialpedagogisk kompetens. Det är viktigt att rektorn beslutar om vilken kompetens som behövs för att kunna tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att det är rektors ansvar att ha del i åtgärdsprogrammen så att rätt insatser genomförs för att stödja elevernas lärande och utveckling.

Åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilt stöd vid skolorna. Elev och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av bör tydligare ange ansvar och att skolan i första hand ansvarar för åtgärder. Hjoggböleskolan bör utveckla en gemensam kunskap om hur mål och åtgärder kan beskrivas och utvärderas i åtgärdsprogram. För att åtgärdsprogrammen ska kunna utgöra underlag för uppföljning och analyser av åtgärder som vidtagits och vad som kan utvecklas bör kvaliteten på Hjoggböleskolans åtgärdsprogram förbättras.

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att eleverna utvecklar ett allt större inflytande över undervisningen. Vid skolorna ges eleverna möjlighet att påverka sitt eget lärande och ha inflytande över skolgemensamma frågor. Eleverna arbetar utifrån mål som följs upp och arbetet bedöms exempelvis utifrån bedömningsmatriser och samtal med läraren om vad eleven lärt sig. Intervjuer bekräftar att elevers intressen och individuella och gemensamma behov tillgodoses i många avseenden.

Normer och värden

Skolorna arbetar aktivt och målinriktat med värdegrundsfrågor i den dagliga verksamheten. Trygghet och trivsel präglar klimatet mellan elever och mellan elever och personal. Elever, föräldrar och personal upplever att det generellt råder en god stämning i skolorna. Värdegrundsarbetet är ett prioriterat område för såväl rektorn som personalen. Skolan visar också exempel på en rad olika förebyggande insatser i det dagliga värdegrundsarbetet. Intervjuer med personal och elever bekräftar att det finns en känd och fungerande arbetsgång för att upptäcka, utreda och vidta åtgärder vid kränkande behandling. Inspektörerna

bedömer dock att skolans arbete mot kränkande behandling kan tydliggöras hos föräldrarna.

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling ska varje skola upprätta en likabehandlingsplan. Planen ska vara anpassad för varje enskild verksamhet vid skolan, utgå från en aktuell kartläggning av situationen på skolan och årligen följas upp och utvärderas. Hjoggböleskolan (tillsammans med Bureskolan) och Uttersjöbäckens skola har likabehandlingsplaner, där elever och föräldrar informeras om planernas innehåll. De upprättas, följs upp och ses över under medverkan av föräldrar och elever men en specificering av insatserna utifrån de enskilda verksamheterna vid skolorna framgår inte av planerna. Inspektörerna vill i sammanhanget uppmärksamma skolorna på att likabehandlingsplanen ska anpassas till den egna verksamheten och även tydliggöra skolbarnsomsorgen. Uppföljning i skolornas kvalitetsredovisningar har genomförts men bedömning av måluppfyllelse och åtgärder för utveckling framkommer inte tydligt. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanerna inte motsvarar lagens krav. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

Ledning och kvalitetsarbete

Rektorn är enligt läroplanen pedagogisk ledare och chef för skolans personal. Rektorn vid Hjoggböleskolan och Uttersjöbäckens skola har flera års erfarenhet som skolledare men är ny för skolorna sedan ett år. Nyligen fick rektorn också Stackgrönnanskolan inom sitt ansvarsområde. Tillsammans med övriga skolledare i bureområdet har rektorn sin expedition på Bureskolan. Vid Hjoggböleskolan genomför rektorn återkommande möten med personalen och även på Uttersjöbäckens skola vid behov. Främst nås rektorn på mobilen. I intervjuer framkommer att skolorna till stora delar fungerar på egen hand och att rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna men att förtroendet med respektive skolas verksamhet kan utvecklas.

I skolornas utvecklingsarbete kring mål och bedömning som gett tydliga avtryck i verksamheterna bör rektorn tydliggöra sitt pedagogiska ledningsansvar. Rektorn bör också tydligare arbeta för att dokumentation, uppföljning och utvärdering samt analyser genomförs systematiskt. Se vidare under kvalitetsarbete.

En skolas verksamhet ska svara mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolans kvalitet ständigt utvecklas. Som ett led i rektors resultatansvar och uppdrag att särskilt verka för att utbildningen utvecklas, ansvarar rektor för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Kvalitetsarbetet vid Hjoggböleskolan och Uttersjöbäckens skola är uppbyggt kring en tidplan över året. Utifrån kommunens styrkortsmodell formulerar skolledningen och personalen lokala mål i sina arbetsplaner. Målen utvärderas i slutet av varje läsår och sammanställs av rektorn till skolornas kvalitetsredovisningar/arbetsplaner. I intervjuer vid skolorna framkommer en tveksamhet om hur kvalitetsarbetet ska fungera i praktiken utifrån styrkortsmodellen. Lärarna genomför i sina grupper uppföljningar och utvärderingar av olika arbeten för den enskilde eleven och främst i ämnena svenska, engelska och matematik. På skolnivå utvärderas däremot inte kunskapsresultaten så att nya metoder kan prövas och utvecklas. Som underlag i kvalitetsarbetet använder skolorna främst

samtal men genomför även årliga enkätundersökningar bland elever, personal och föräldrar. Som tidigare nämnts i rapporten behöver skolornas uppföljning av kunskapsresultaten förbättras. Någon övergripande utvärdering av exempelvis arbetet med normer och värden samt arbetet med särskilt stöd framkommer inte i skolornas kvalitetsarbete. Inspektörerna bedömer därför att rektorn bör skapa system för att följa upp och utvärdera skolornas samlade resultat samt att personalen görs mer förtrogen med kvalitetsarbetet.

Den skriftliga kvalitetsredovisningen ska vara ett verktyg för att bedöma i vilken mån de nationella målen har förverkligats och innehålla en redogörelse för vilka förbättringsåtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl skolan lyckas med sitt uppdrag.

Skolornas kvalitetsredovisningar innehåller vissa redovisningar av skolornas kunskapsresultat och det framkommer vilka åtgärder som ska vidtas för att nå högre måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningarna bör dock tydligare kopplas till de nationella målen och innehålla utvecklade analyser av resultaten. Elever, personal och föräldrar måste också involveras i arbetet med skolornas kvalitetsredovisningar. Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsredovisningar inte motsvarar förordningens krav. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Tillgång till likvärdig utbildning

Hjoggböleskolan är med i försöksverksamheten avseende arbete utan timplan. Skolan har fastställt antalet timmar i respektive årskurs. Vid skolan ges eleverna tillgång till utbildning men möjligheten att nå målen i samtliga ämnen enligt kursplanerna måste säkerställas.

Elevernas scheman vid Hjoggböleskolan utgörs till stor del av så kallade arbetspass. På scheman förekommer också begrepp som "OÄ", en beteckning på ett ämnesblock som försvann när 1994 års läroplan infördes. Lärarna informerar varje dag vad undervisningen ska innehålla och vad eleverna ska göra. Eleverna får också möjlighet att träna på områden utifrån deras egna behov. Inspektörerna vill understryka att sådana arbetssätt kräver en kontinuerlig uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och tydlig utvärdering i relation till kursplanernas mål. Inspektörerna bedömer att skolan därför bör tydliggöra utvärdering av elevernas kunskapsutveckling inom ramen för arbetspassen.

Vid inspektionen framkommer att Hjoggböleskolan inte genomför hem- och konsumentkunskap och teknik enligt förordningens krav. Eleverna får inte undervisning i dessa ämnen förrän i årskurs 6, vilket innebär att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i årskurs 5. Skolan måste därför se till att eleverna ges möjlighet att nå målen i dessa ämnen i årskurs 5.

I elevens val ska eleverna, enligt grundskoleförordningen, erbjudas ett allsidigt urval av ämnen. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen för att öka elevernas motivation för studier. Eleverna vid Hjoggböleskolan erbjuds inte elevens val, vilket måste åtgärdas.

Resurser

Personalen har pedagogisk utbildning och bedriver i huvudsak undervisning i de ämnen som de är utbildade i. Klasslärarna undervisar exempelvis utifrån sina ämnen i några årskurser. Skolorna saknar dock specialpedagogisk kompetens, vilket inspektörerna bedömer bör förbättras. Intervjuer bekräftar att skolornas

personal har möjlighet att söka och få kompetensutveckling, även om skolan upplever att möjligheterna är mer begränsade idag än för några år sedan.

Datum	Ort
2008-05-27	Umeå

Solweig Bäckman

Pär Axelsson